

Özgün Makale

Mülteci Kadınlara Odaklanan Lisansüstü Tezlere Genel Bakış: Bibliyografik Bir Analiz¹

Overview of Graduate Theses Focused on Refugee Women: A Bibliometric Analysis

Hülya KARAKARTAL*
Derya ŞAŞMAN KAYLI**

Öz

Bu çalışma, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ait olan Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanındaki göç, kadın, toplumsal cinsiyet konularında, farklı araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilmiş mevcut Türkçe literatüre ilişkin tez çalışmalarının bibliyometrik analizini yapmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, yapılan taramada herhangi bir tarih sınırlaması yapılmaksızın; Türkiye'ye göç etmiş Suriye uyruklu mülteci kadınlar özelinde toplumsal cinsiyet perspektifinden yapılmış; otuz üç yüksek lisans ve bir doktora tez çalışması olmak üzere toplam otuz dört çalışma incelenmiştir. Verilerin analizinde tematik analiz ve bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılmış olup, MAXQ-DA2022 programı aracılığıyla on iki ana temada, tematik analiz yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yapılan çalışmaların çoğunluğunun sosyal bilimler alanında ve yüksek lisans düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. İlk araştırma 2016 yılına ait olup, çalışmalarda nitel yöntemin yoğunluklu olarak tercih edildiği görülmüştür. Veri toplama yöntemlerinde en çok kartopu örnekleme ile yüz yüze görüşme tekniğinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırma zorluğu/sınırlılığı olarak en çok dil farklılığı/engeli ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kadın, Toplumsal Cinsiyet, Lisansüstü Tezler, Bibliyografik Analiz.

Abstract

The aim of this study is to make bibliometric analysis of the thesis studies in relation to the existing Turkish literature conducted with different research methods on migration, women, gender in the National Thesis Center database of the Council of Higher Education. In this context, without any date limitation; it was made from the perspective of gender in particular for refugee women of Syrian nationality who migrated to Turkey; A total of thirty-four studies,

¹ Makale başvuru tarihi: 07.09. 2022. Makale kabul tarihi: 20.09.2022

* Öğr. Gör., Sosyal Hizmetler Programı, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, karakartalhulya@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5627-8402.

** Doç. Dr., Sosyal Hizmet Bölümü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, dsasmankayli@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-7949-2332.

thirty-three master's and one doctoral thesis work, were examined. Thematic analysis and bibliometric analysis methods were used in the analysis of the data and thematic analysis was performed in twelve main themes through the MAXQDA2022 program. According to the results of the research; It was determined that the majority of the studies were in the field of social sciences and at the master's level. The first research was made in 2016, and it was seen that the qualitative method was preferred intensively in the studies. It was determined that most commonly snowball sampling and face-to-face interview technique were used in data collection methods. Language difference/disability emerged as the most seen research difficulty/limitation.

Keywords: Cultural Heritage, Industrial Structures, Refunctionalization, Parasitic Architecture, Santral Istanbul, Müze Gazhane.

Giris

Geçmişten günümüze değin insanlar farklı nedenlerle ikamet ettikleri yeri terk etmek ve yabancı ülkelere göç etmek zorunda kalmışlardır. Göç kavramı en kapsamlı tanımıyla "insan hareketliliği" anlamına gelmektedir. Göçün birçok nedeni olmakla birlikte, bu nedenler psikolojik, coğrafi, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel birçok değişkenden kaynaklanabilmektedir (Aksoy, 2012, s. 293-294). Özellikle 2010 yılında Kuzey Afrika'da başlayan ve daha sonra Arap Baharı olarak adlandırılan politik süreç, Türkiye dâhil birçok ülkeye göçü hızlandırmıştır (Ekici ve Tuncel, 2015, s. 10). Türkiye jeopolitik konum açısından bir köprü rolü oynaması nedeniyle son yıllarda göç akımları yaşayan ülkelerden biri olmuştur (Arslan ve Yıldız, 2019, s. 242). 2011 yılında Suriye mülteci² krizi ile başlayan göç dalgası, Türkiye'nin açık kapı politikası uygulamasıyla göç eden insanlara ev sahipliği yapması bakımından dünyada en fazla mülteciye kapılarını açan ülkeler arasında ilk sırada yer almasını sağlamıştır (Meçik ve Koyuncu, 2020, s. 2621). Birleşmiş Milletler (BM) 2015 Yılı Raporu'ndan elde edinilen bilgiye göre dünyada en önemli göçmen sayısı Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) ait iken en fazla mülteci sayısı ise Türkiye'ye aittir (Demir, 2022, s.135). Bu rapor, son yıllarda dünya çapında birçok insanın maruz kaldığı zulüm nedeniyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kaldığını göstermektedir. Zamanla artan göç edenlerin sayısı toplumların yapısını değiştirmekte ve ülkeler için sosyal, ekonomik, politik, eğitim gibi birçok yönden sorunları da beraberinde getirmektedir (Dinçer ve Eşsiz, 2021, s. 69).

Küresel anlamda nüfus hareketliliği düşünüldüğünde birçok insan gönüllü ya da zorunlu olarak yer değiştirmek/göç etmek durumunda kalmaktadır. Dünya'da ve Türkiye'de artan göç hareketleri, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile düşünüldüğünde, bireylerin göçten etkilenme dereceleri de farklılıklar göstermektedir. Göç hareketliliği yaşayan nüfusun neredeyse yarısının kadınlardan oluştuğu düşünüldüğünde, göçün kadınlaşması/feminizasyonundan bahsetmek kaçınılmazdır (IOM, 2013, s. 38). Uluslararası göç hareketliliğindeki bu dönüşüm ve göç eden kadın sayısındaki hızlı artış, toplumsal cinsiyet odaklı yaklaşım ile çalışmanın öncelikli konular arasına girmesini sağlamıştır.

Bireysel ve toplumsal bir olgu olarak göç, farklı disiplinler yaklaşımların araştırma alanı olarak dikkat çekmektedir. Dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de son yıllarda göç alanına ilgi artmış ve bu yönde yapılan çalışmalar ile ilgili birçok yayın bulunmaktadır (Alkar ve Atasoy, 2019, s. 2234). Çalışma sayısının artması, konuya duyulan ilgiyi görmekle birlikte ko-

2 T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından, 2014 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) 91. maddesine göre, "Geçici Koruma Yönetmeliği"ni çıkarılmıştır. Söz konusu yönetmeliğe göre 2011 yılından beri Türkiye'ye sığınan Suriye uyruklu bireyler için "misafir" tanımı kullanılırken, 3 yıl sonra kişilere "geçici koruma başvuru sahibi" tanımlaması yapılmıştır. Bu araştırma makalesinde hem geçiciliğin yerini kalıcılığa bırakması hem de evrensel dil bütünlüğü oluşturmak amacıyla kişiler, uluslararası hukuk nezdinde de kullanılmakta olan "mülteci" tanımı ile ifade edilmiştir.

nunun farklı boyutlarla da ele alındığını göstermektedir. Diğer yandan konunun yüksek lisans ve doktora düzeyinde çalışılması ve bu yöndeki çalışmalarda görülen artış, bu noktada yapılmış çalışmalarının yönünü, hangi kavramlarla ilişki kurarak çerçvelendiğini görmek açısından önemli görünmektedir.

Son yıllarda akademik yayınların artması nedeniyle bibliyometrik analiz daha fazla tercih edilmekte ve giderek yaygınlaşmaktadır (Demir ve Çelik, 2020, s. 167). Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların istatistiksel analizini ve çalışmaların bütüncül olarak değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır (Ayanoglu, Demir ve Gür-Erdoğan, 2021, s. 4487). Böylelikle geçmiş araştırma eğilimlerini ortaya çıkarmak, gelecekteki araştırma eğilimlerine de şekil verebilmektedir.

Bibliyometrik analiz yöntemiyle yapılan çalışmaların sunulmasında, görsel haritalar yaygın olarak kullanılmasına rağmen, bazı alanlarda hâlâ boşluklar bulunmaktadır. Bu bağlamda kadın mültecilerle ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda boşlukların olduğu alanlardan biridir. İlgili literatür incelendiğinde, genel olarak Türkçe literatürde gerçekleştirilmiş göç çalışmalarının bibliyografyasına ilişkin bibliyometrik analiz (Alkar ve Atasoy, 2019, s. 2231-2265); yine Türkiye’de yaşayan göçmen çocuklarla yapılan lisansüstü tezlerin bibliyografik analizi (Özdemir ve Ayran, 2022, s. 27-44) ve Suriyeli mülteciler üzerine yapılan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme (Tatlıcıoğlu ve Apak, 2018, s. 227-254) olduğu görülmektedir. Ancak, bibliyometrik analizle yürütülen ve mülteci kadınlar odağında yürütülen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Literatürde tarafsızlığı artıran bibliyometrik çalışmalar, alandaki birikim ve boşlukların belirlenmesi açısından önemlidir. Bu tür çalışmalar, araştırmacıların tekrara düşmesini engellemekte ve araştırma için en ideal konunun bulunmasını sağlamaktadır. Ayrıca alana yön veren ana kaynakların belirlenmesinin, yeni araştırmalar için yol gösterici olması beklenmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, Türkiye’nin ulusal alan yazınında gerçekleştirilmiş olan mülteci kadınlar üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılmış çalışmalar üniversite, enstitü ve ana bilim dalları, yayın türü, yayın yılı, araştırma yöntem/desen özellikleri, araştırmada yer alan örneklem gruplarının seçiminde kullanılan örnekleme tekniği, araştırmada kullanılan veri toplama yöntem ve araçları, kullanılan veri analiz yöntemi, araştırmacının sınırlılıkları/zorlukları ve çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler incelenerek, tematik analize tabi tutulmuştur. Bu bağlamda göç, kadın, toplumsal cinsiyet konularının alan yazındaki disiplinler arası çalışmalarda mevcut durum ortaya koyulmuştur. Bu çerçevede, mülteci kadınlar odağında yapılmış lisansüstü çalışmaların odağı, yönü ve alana bakışın dinamikleri çerçvelendirilerek, yapılması planlanan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu amaçla aşağıda belirlenmiş olan araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Çalışmaların yapıldığı üniversite, enstitü ve ana bilim dalları nelerdir?
2. Çalışmaların türüne göre dağılımları nasıldır?
3. Çalışmaların gerçekleştirildiği yıllara yönelik dağılımı nasıldır?
4. Araştırmalar için kullanılan yöntem ve desenler nelerdir?
5. Araştırmalarda yer alan örneklem gruplarının seçiminde kullanılan örnekleme tekniği/teknikleri nelerdir?
6. Araştırmalarda hangi veri toplama yöntemi ve araçları kullanılmıştır?
7. Araştırmalar için hangi veri analiz yöntemi kullanılmıştır?
8. Araştırmalarda en çok tekrarlanan sınırlılıklar/zorluklar nelerdir?
9. Araştırmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?

Yöntem

Araştırma, nitel bir yaklaşımla yapılandırılmış olup, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığına ait olan Ulusal Tez Merkezi’nin veri tabanındaki göç, kadın, toplumsal cinsiyet konularında,

farklı araştırma yöntemleri (nitel, nicel ya da karma) ile gerçekleştirilmiş mevcut Türkçe literatüre ilişkin tez çalışmaları tematik ve bibliyografik analiz yöntemiyle incelenmektedir.

Veri Toplama Süreci

Alan yazın taraması, herhangi bir tarih sınırlaması yapılmaksızın, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığının Ulusal Tez Merkezi'nin resmî internet sitesinin veri tabanı üzerinden gerçekleştirilmiştir. İlgili tarama; 1 Temmuz – 1 Ağustos 2022 tarihleri arasında, “göç”, “kadın”, “toplumsal cinsiyet”, “mülteci”, “Suriye” olmak üzere beş (5) anahtar sözcük kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın dâhil etme ölçütleri, Türkiye'ye göç etmiş Suriye uyruklu mülteci kadınlar özelinde toplumsal cinsiyet perspektifinden yapılmış, yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları olarak belirlenmiştir. Lisansüstü çalışmaların dâhil edilme kriterleri:

- Türkiye'de yaşayan Suriye uyruklu mülteci kadınları konu alan lisansüstü tez çalışması olma,

- Türkçe yayımlanmış ve tam metinlere erişim kısıtının olmaması,

- Çalışma başlığı, özet ve anahtar kelime içeriklerinde “göç, Suriye, kadın, mülteci, toplumsal cinsiyet” sözcüklerini içeriyor olması.

Lisansüstü çalışmaların dışlanma kriterleri ise;

- İngilizce dilinde yayımlanmış olması,

- Türkiye dışında yaşayan mülteci kadınlara yönelik planlanmış olan lisansüstü tez çalışmaları,

- Taramanın gerçekleştirildiği tarihlerde açık erişimi olmayan ya da tam metinlerine ulaşılamayan ve YÖK veri tabanında yayımlanmamış lisansüstü tezler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Tarama sonucunda, 2016- 2022 yılları arasında gerçekleştirildiği tespit edilen ve bu tarihler arasında erişim sağlanan, farklı ana bilim dallarında gerçekleştirilmiş, altmış beş yüksek lisans ve üç doktora olmak üzere toplam altmış sekiz çalışmaya ulaşılmıştır. Fakat, çalışmanın ölçütlerine yönelik eleme sonrası, otuz üç yüksek lisans ve bir doktora tez çalışması olmak üzere toplam otuz dört lisansüstü çalışması araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen tezler, kaynakçada belirtilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmaya dâhil edilen tezlerin analizi için; araştırmanın yayın yılı, yöntemi, örneklem tekniği, veri toplama araçları, veri analiz yönteminin yer aldığı Makale Sınıflama Formu (Sözbilir, Kutu ve Yaşar, 2012, s. 373) kullanılmış olup; araştırmacılar tarafından üniversite, enstitü, ana bilim dalı, yayın türü, araştırma deseni, veri toplama yöntemi, araştırmanın sınırlılıkları/zorlukları ve anahtar kelimeler kategorileri eklenerek analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde tematik analiz ve bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Tematik analiz, verilerdeki temaları tanımlamak, analiz etmek ve yorumlamak için kullanılan bir yöntemdir. Tematik analiz, verilerin örüntülerini/temalarını tanımlamayı sağlayan bir yöntem olup elde edilen verilerin benzerlikler ve/veya farklılıklar açısından önemi vurgulanabilmektedir (Braun ve Clarke, 2019). Bibliyometri, büyüyen literatürün bibliyografik özelliklerinin nicel bir analizidir (Lopes vd., 2017, s. 1593). Bibliyometrik analiz yöntemi, yayınların yayın bilgileri gibi özellikle-

rinin nicel analizi ile ilgilenmekte olup, akademik yayınların tarihsel sürecindeki değişimlerini incelemek ve yayınların farklı özellikleri bakımından analizlerini yapabilmek için kullanılan bir analiz yöntemidir (Hood ve Wilson, 2001). Genellikle yayınların analizi yoluyla mevcut durumu ve eğilimlerini tanımlamak için kullanılır (Daim vd., 2013).

Analiz sonucunda tezlerden elde edilen verilerin tematik analizi için MAXQDA2022 programı kullanılmıştır. Söz konusu program, nitel çalışmalarda analizlerin görselleştirilmesi için yaygın olarak tercih edilmektedir.

Bulgular

Çalışma, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı'nın Ulusal Tez Merkezi veri tabanında incelenen, otuz üç yüksek lisans ve bir doktora olmak üzere, Suriye uyruklu mülteci kadınlar odağında yapılan toplamda otuz dört araştırmanın, bibliyometrik ve tematik yöntemle analiz edilmesiyle, on iki tema odağında gerçekleştirilmiştir.

1. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Gerçekleştirildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Üniversite Dağılımları			0
Akdeniz Üniversitesi	●		2
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	●		1
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	●		1
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	●		1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	●		2
Çukurova Üniversitesi	●		2
Ege Üniversitesi	●		1
Gaziantep Üniversitesi	●		2
Hacettepe Üniversitesi	●●		4
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	●		2
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	●		1
İstanbul Bilgi Üniversitesi	●		1
İstanbul Üniversitesi	●		1
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	●		1
Kocaeli Üniversitesi	●		2
Maltepe Üniversitesi	●		1
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	●		1
Mardin Artuklu Üniversitesi	●		1
Marmara Üniversitesi	●		2
Mersin Üniversitesi	●		1
Selçuk Üniversitesi		●	1
Uşak Üniversitesi	●		1
Üsküdar Üniversitesi	●		2
Σ TOPLAM	33	1	34

Tablo 1: Lisansüstü Çalışmaların Gerçekleştirildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

Tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımlarına bakıldığında, Hacettepe Üniversitesinin ilk sırada yer aldığı devamında Akdeniz, Çanakkale, Çukurova, Gaziantep, Hasan Kalyoncu, Kocaeli, Marmara, ve Üsküdar Üniversitelerinde çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ankara Yıldırım Beyazıt, Aydın Adnan Menderes, Bolu Abant İzzet Baysal, Ege, Hatay Mustafa Kemal, İstanbul Bilgi, İstanbul, Kilis 7 Aralık, Maltepe, Manisa Celal Bayar, Mardin Artuklu, Mersin, Selçuk ve Uşak Üniversitelerinde ise konuyla ilgili olarak daha az lisansüstü çalışmaların gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (Tablo 1).

2. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Gerçekleştirildiği Enstitülere ve Ana bilim Dalına Göre Dağılımı

Mülteci kadınlar üzerine yapılan lisansüstü araştırmaların, gerçekleştirildiği enstitülere ve ana bilim dallarına göre dağılımı, Tablo 2 ve Tablo 3'te gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Enstitüsü			0
● Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü	1		1
● Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1		1
● Göç Enstitüsü	1		1
● Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	4		4
● Sağlık Bilimleri Enstitüsü	5	1	5
● Sosyal Bilimler Enstitüsü	22		22
Σ TOPLAM	33	1	34

Tablo 2: Lisansüstü Çalışmaların Gerçekleştirildiği Enstitülere Göre Dağılımı

Farklı ana bilim dallarında gerçekleştirilmiş olan otuz üç yüksek lisans ve bir doktora tezi olmak üzere toplam otuz dört lisansüstü tez çalışması incelenmiştir. Enstitüler ve enstitülere bağlı olan farklı ana bilim dalları olarak tezlerin çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Hangi enstitülerde daha fazla çalışıldığına bakıldığında daha çok Sosyal Bilimler Enstitüsü (f: 22) ardından Sağlık (f:5) sonrasında ise Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (f:4) şeklinde olduğu bulgulanmıştır (Tablo 2). İncelenen çalışmaların ağırlıklı olarak Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı, en çok Sosyoloji olmakla birlikte Sosyal Hizmet, Kadın Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler ana bilim dallarında gerçekleştiği görülmüştür (Tablo 3).

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Anabilim Dalı			0
● Afet Eğitimi ve Yönetimi ABD	1		1
● Aile ve Tüketici Bilimleri ABD	1		1
● Akdeniz Yeni ve Yakınçağ Araştırmaları ABD	1		1
● Coğrafya ABD	1		1
● Göç Araştırmaları ABD	1		1
● Göç Politikaları ve Araştırmaları ABD	1		1
● İktisat ABD	1		1
● Kadın Çalışmaları ABD	4		4
● Medya ve İletişim Sistemleri YL Programı	1		1
● Ortadoğu ve Göç Araştırmaları ABD	1		1
● Psikiyatri ABD	1		1
● Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ABD	1		1
● Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler ABD	2		2
● Sosyal Hizmet ABD	4	1	4
● Sosyoloji ABD	8		8
● Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı	1		1
● Uluslararası İlişkiler ABD	4		4
Σ TOPLAM	33	1	34

Tablo 3: Lisansüstü Çalışmaların Gerçekleştirildiği Ana bilim Dalına Göre Dağılımı

3. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Yayın Türüne Göre Dağılımı

Gerçekleştirilen lisansüstü çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu sadece Selçuk Üniversitesinde gerçekleştirilmiş olan bir adet doktora tez çalışmasının olduğu bulgulanmıştır (Tablo 4).

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Tez Türü			0
Doktora		1	1
Yüksek Lisans	33		33
Σ TOPLAM	33	1	34

Tablo 4: Lisansüstü Çalışmaların Yayın Türüne Göre Dağılımı

4. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Yapıldığı Yıllara Göre Dağılımı

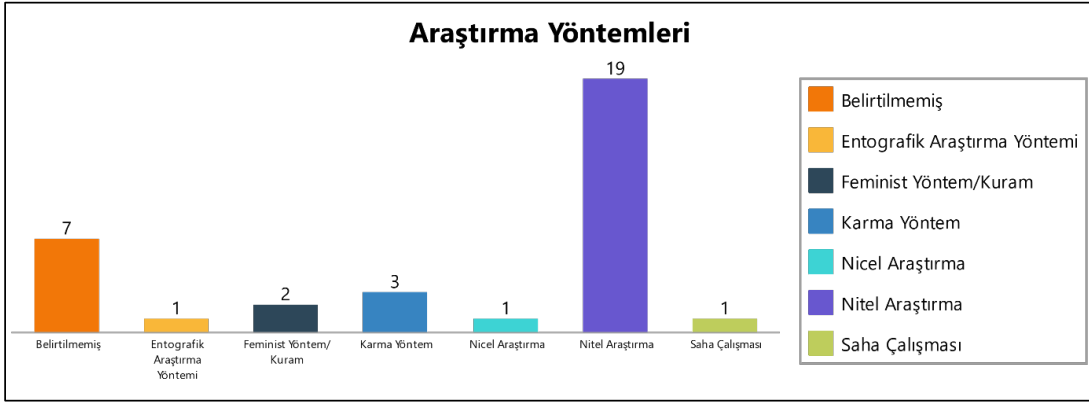
Tablo 5 incelendiğinde, ilk araştırmanın 2016 yılında ve 2018-2021 yıllarında ise yoğunluklu olarak yazıldığı görülmektedir. Yayınların yıllara göre dağılımına bakıldığında, en fazla lisansüstü çalışmanın 2019 yılında gerçekleştirildiği ve buna ek olarak doktora düzeyinde yazılmış olan tek çalışmanın da yine aynı yılda yapıldığını söylemek mümkündür (Tablo 5).

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Yayın Yılı			0
2016	1		1
2017	1		1
2018	6		6
2019	11	1	11
2020	4		4
2021	9		9
2022	2		2
Σ TOPLAM	33	1	34

Tablo 5: Lisansüstü Çalışmaların Yapıldığı Yıllara Göre Dağılımı

5. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılım

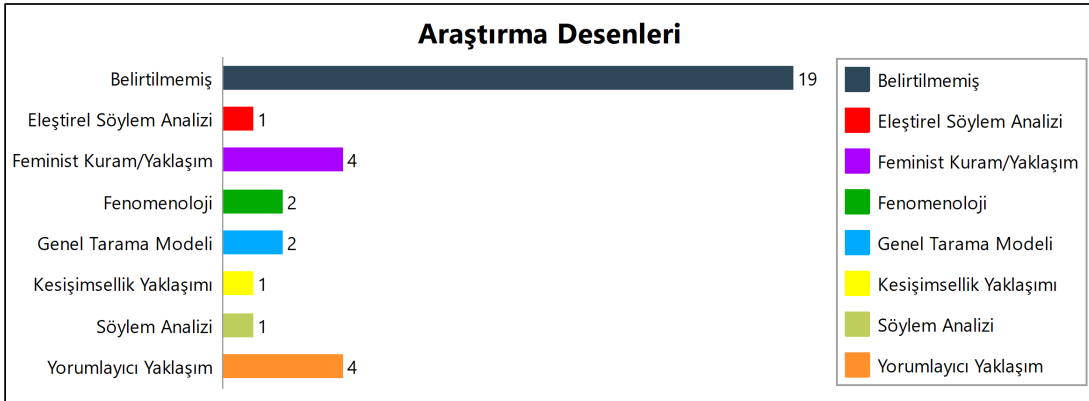
Gerçekleştirilen otuz dört çalışmanın hangi araştırma yöntemlerine göre yapıldığı incelendiğinde, on dokuz çalışmada kullanılan nitel yöntemin yoğunluklu olarak tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, iki araştırmanın feminist yöntem, üç araştırmanın karma yöntem ile gerçekleştirildiği ve yedi çalışmada da yöntemine dair bilgi verilmediği görülmüştür. Ayrıca, etnografik araştırma yöntemi ve saha çalışması yöntemi kullandığını ifade eden tez çalışmalarını olduğu bulgulanmıştır (Grafik 1).

Grafik 1. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

6. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Desenine Göre Dağılım

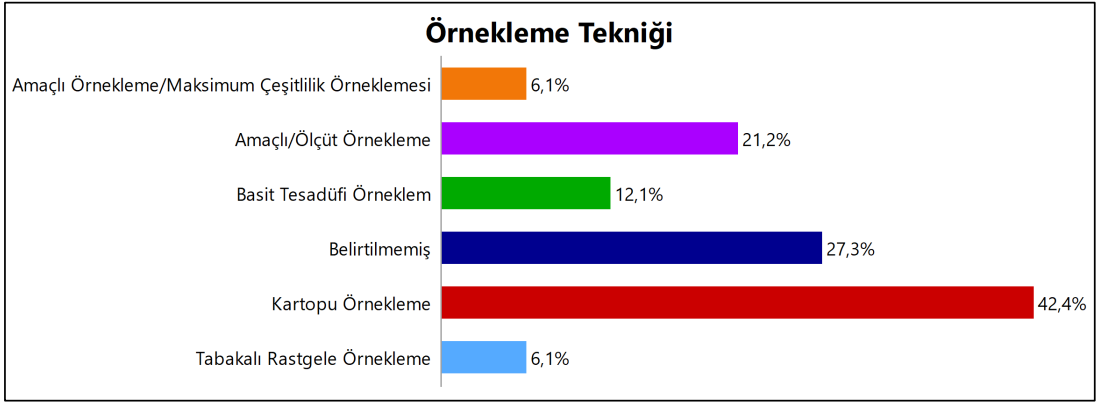
Yapılan lisansüstü çalışmaların araştırma desenleri incelendiğinde, çoğunlukla yorumlayıcı yaklaşımının kullanıldığı ve bunun yanı sıra fenomenoloji ile genel tarama modelinin de yaygın olarak kullandığı görülmektedir. On dokuz çalışmada ise araştırmanın desenine dair herhangi bir bilgi paylaşılmadığı tespit edilmiştir (Grafik 2).

Grafik 2. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Desenine Göre Dağılımı

7. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Örnekleme Tekniğine Göre Dağılım

Çalışmanın örneklem grubunda yer alan lisansüstü çalışmalar Suriye uyruklu mülteci kadınları odağına alması kriteri bulunduğundan, çalışmalarda kullanılan örnekleme tekniğine ilişkin analiz sonucu elde edilen bulgular Grafik 3'te gösterilmektedir. İncelenen otuz dört tez çalışmasında farklı örnekleme tekniklerinin kullanıldığı ve kullanılan örnekleme tekniğine göre; %42,4 oranda en çok tercih edilenin kartopu örnekleme yöntemi olduğu görülmüştür. İncelenen çalışmaların %27,3'ünde örneklem yöntemlerine ilişkin herhangi bir veriye rastlanmamıştır (Grafik 3). Ayrıca dört çalışmada iki farklı örnekleme tekniğinden (hem amaçlı hem de kartopu örnekleme tekniğinin kullanılması gibi) faydalandığı ifade edilmiştir.

Grafik 3. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Örneklem Tekniğine Göre Dağılımı³

8. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Yöntemine Göre Dağılımı

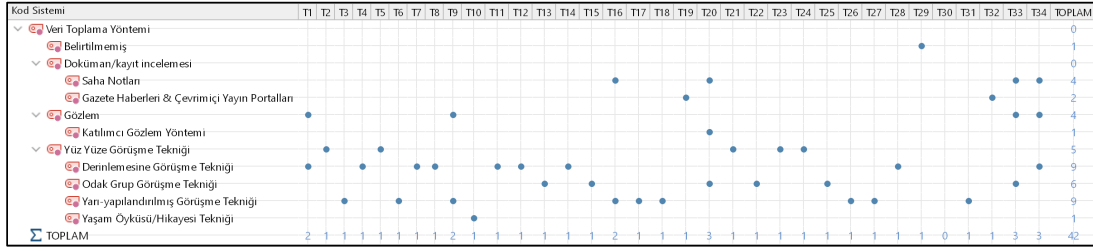
Mülteci kadınlar üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan veri toplama yöntemine ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmuş olup, Tablo 7'de veri toplama yöntemine göre kod matris dağılımları detaylı olarak verilmektedir.

Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Veri Toplama Yöntemi			0
Belirtilmemiş	1		1
> Doküman/kayıt incelemesi	6		6
> Gözlem	5		5
> Yüz Yüze Görüşme Tekniği	30		30
Σ TOPLAM	39	3	42

Tablo 6. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Yöntemine Göre Kod Matris Tarayıcısı

İncelenen çalışmalarda en çok yüz yüze görüşme tekniğinin (f:30) kullanıldığı bulgulanmıştır. Derinlemesine görüşme tekniği (f:9) ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği (f:9) olarak ifade edilen veri toplama yöntemlerinin, yüz yüze görüşme teknikleri kapsamında en çok kullanan iki veri toplama yöntemi olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra Tablo 7.'de de görüleceği üzere bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. İncelenen bir tez çalışmasında (T9) hem gözlem hem de yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanıldığı bulgulanmıştır. Bir başka tez çalışmasında (T20) ise üç farklı veri toplama yönteminin (saha notları, katılımcı gözlem yöntemi ve odak grup görüşme tekniği) kullanıldığı ifade edilmiştir. T33 ve T34 olarak isimlendirilmiş tez çalışmalarında ise hem saha notları hem de gözlem ortak veri toplama yöntemi olarak görülmüştür. Bunun yanı sıra söz konusu iki çalışmanın odak grup görüşme tekniği ve derinlemesine görüşme tekniklerinin kullanımına yönelik farklılaştığı tespit edilmiştir (Tablo 7).

³ Bazı çalışmalarda birden fazla örneklem tekniği kullanılmıştır.

Tablo 7. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Yöntemine Göre Kod Matris Dağılımı

9. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Mülteci kadınlar üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin dağılım Tablo 8.'de gösterilirken, Tablo 9.'da ise veri toplama araçlarına yönelik kod matris dağılımları yer almaktadır. İncelenen otuz dört çalışmada en çok kullanılan veri toplama araçları anket ve açık uçlu sorular olmuştur (Tablo 8).

Kod Sistemi	Yüksek Lis...	Doktora	TOPLAM
Veri Toplama Araçları			0
> Anket / Açık Uçlu Sorular	●	●	33
Belirtilmemiş	●		3
> Ölçek	●		4
TOPLAM	39	1	40

Tablo 8. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Yalnızca dört çalışmada ölçek kullanıldığı ifade edilirken, üç çalışmada ise veri toplama araçlarına yönelik herhangi bir bilgi verilmediği bulgulanmıştır. Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına yönelik belirtilen anket ya da açık uçlu soruların detaylı analizi yapıldığında üç çalışmada sosyodemografik form, yedi çalışmada görüşme formu (anket) ve yirmi dokuz çalışmada ise yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular kullanıldığı ifade edilmiştir. Bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracının kullanıldığı görülürken, üç çalışmada (T19, T29, T32) ise veri toplama araçlarına dair bilgi verilmediği bulgulanmıştır (Tablo 9).

Kod Sistemi	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	T24	T25	T26	T27	T28	T29	T30	T31	T32	T33	T34	TOPLAM		
Veri Toplama Araçları																																				0	
Anket / Açık Uçlu Sorular																																					0
Görüşme Formu (Anket)																																				7	
Sosyodemografik Form																																					3
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (Açık Uçlu Sorular)																																					23
Belirtilmemiş																																					3
Ölçek																																					0
Beck Depresyon Envanteri																																					1
Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği																																					1
Toplumsal Cinsiyet Roller Farkındalık Testi																																					1
Yaşam Doyum Ölçeği																																					1
TOPLAM	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	40	

Tablo 9. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Kod Matris Dağılımı

10. Tema: Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

İncelenen çalışmalarda, farklı veri analiz yöntemleri ve programları kullanıldığı ifade edilirken, verinin hangi yöntemle analiz edildiğinin (f:11) belirtilmediği bulgulanmıştır (Tablo 10). Bunun yanı sıra hem nicel hem de nitel veri analizlerinin gerçekleştirildiği karma çalışmaların olduğu görülmüştür.

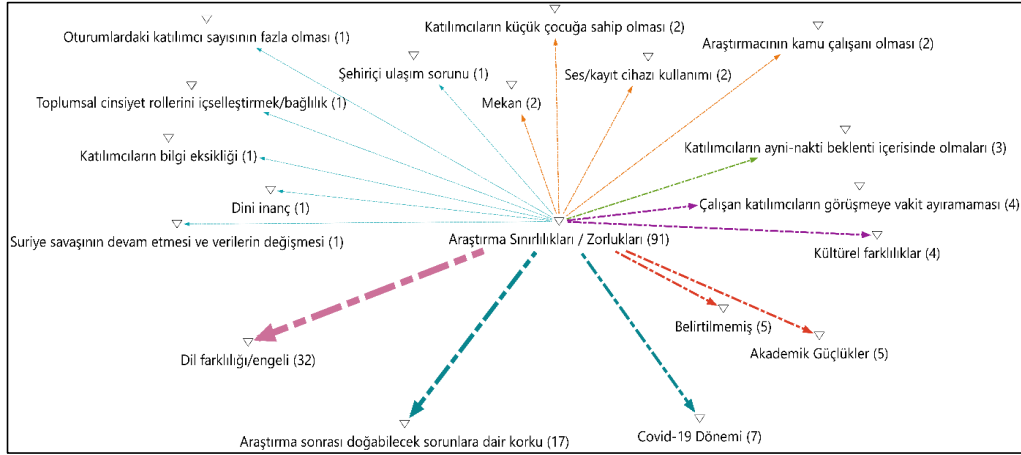
Kod Sistemi	Yüksek Lisans	Doktora	TOPLAM
Veri Analiz Yöntemi			0
Belirtilmemiş	11		11
Betimsel Analiz	5		5
Hermenüetik Yöntem	1		1
İçerik Analizi	2		2
Maxqda Programı	3		3
Nitel Veri Analizi	2		2
Söylem Analizi	1		1
SPSS Programı	5		5
Tematik Analiz	4	1	4
Yorumlayıcı Okuma Tekniği	1		1
TOPLAM	34	1	35

Tablo 10. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

11. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Araştırma Sınırlılıkları/Zorluklarına İlişkin Tematik Analiz

İncelenen otuz dört çalışma içerisinde sadece beş çalışmada araştırmanın sınırlılıkları ve zorluklarına değinilmediği görülürken, yirmi dokuz çalışma da ise seksen altı kod ile çalışılarak farklı sınırlılık ve zorluklar derinlemesine analiz edilerek bulgulanmıştır. Analiz sonucunda en çok dil farklılığı/engeli ile karşılaşmanın araştırmalarda büyük bir zorluk yarattığı ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra yoğun olarak ifade edilen bir diğer zorluk ise araştırma sonrası doğabilecek sorunlara dair korku olmuştur. Araştırma süreçlerinde yaşanan zorluklara dair, dünya genelinde yaşanan Covid-19 salgınının yarattığı olumsuz durumlar da ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, beş araştırmacı, akademik çalışmaların azlığı, araştırmanın etik boyutu için alınması gereken resmî izin yazılarına dair prosedürlerin yoğunluğu ve süreci uzatması ve sahada erkek araştırmacı olmak gibi akademik güçlüklerin çalışmaların yürütülmesi sürecinde zorlayıcı ve kısıtlayıcı olduğundan bahsetmiştir. Katılımcılar ve araştırmacı arasındaki kültürel farklılıkların araştırma sürecini zorlaştıran bir başka faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın zorlukları/sınırlılıkları olarak, araştırmaya her ne kadar gönüllü olarak katılım gösterecekler de katılımcıların aynı ya da nakdi beklenti içerisinde olmaları durumu da ifade edilmiştir. Araştırmaya dair verilerin elde edilmesi için yapılması gereken görüşmelere katılımcıların çalışma durumları nedeniyle vakit ayıramamasının da bir başka araştırma zorluğunu ortaya çıkarttığı görülmüştür. Bunlarla birlikte, görüşmelerde ses kayıt cihazının kullanımı, araştırmacının kamu çalışanı olması, katılımcıların küçük çocuğa sahip olması, mekân, şehir içi ulaşım sorunu, otumlardaki katılımcı sayısının fazla olması, toplumsal cinsiyet rollerini içselleştirmek/bağlılık, dinî inanç gibi birçok faktör nedeniyle araştırma süreçlerine etki eden zorluklar/sınırlılıklar olduğu görülmüştür (Grafik 4).

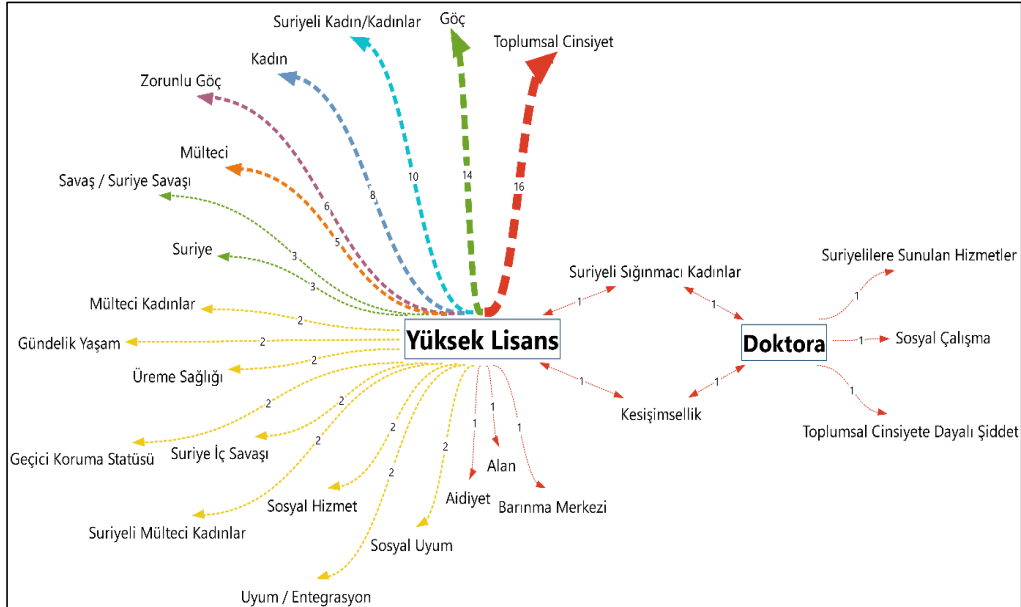
5 Bazı çalışmalarda birden fazla veri analiz yöntemini kullanıldığı belirtilmiştir.

Grafik 4. Lisansüstü Çalışmaların Araştırma Sınırlılıkları/Zorluklarına İlişkin Kod Teori Modeli

12. Tema: Lisansüstü Çalışmaların Anahtar Kelimelerinin Tematik Analizi

Analize dâhil edilen otuz dört çalışma, tekrar eden anahtar kelimeler açısından incelendiğinde farklılaşan ve ortaklaşan kelime kullanımları olduğu tespit edilmiştir. İncelenen lisansüstü çalışmalar arasında bulunan bir doktora çalışmasının, otuz üç yüksek lisans tez çalışması arasından sadece tek bir çalışma da Suriyeli sığınmacı kadınlar ve kesişimsellik olmak üzere iki ortak anahtar kelime ile eşleştiği görülmüştür. İncelenen çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelerin kullanım sıklığı Grafik 5'te verildiği üzere; toplumsal cinsiyet, göç, Suriyeli kadın/kadınlar, kadın, zorunlu göç, mülteci, savaş/Suriye savaşı, Suriye, mülteci kadınlar, gündelik yaşam, üreme sağlığı, geçici koruma statüsü, Suriye iç savaşı, Suriyeli mülteci kadınlar, sosyal hizmet, uyum/entegrasyon, sosyal uyum, aidiyet, barınma merkezi, Suriyeli sığınmacı kadınlar, Suriyelilere sunulan hizmetler, Suriyelilere sunulan sosyal çalışma, kesişimsellik ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (Grafik 5).

Grafik 5. Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Anahtar Kelimelerine İlişkin İki Vaka Modeli

Çalışmanın örnekleme dâhil edilecek lisansüstü çalışmalar göç, kadın, toplumsal cinsiyet, mülteci, Suriye olmak üzere beş anahtar sözcük üzerinden Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanında aratıldığından, en sık kullanılan anahtar kelimelere yönelik yapılan kod bulutu analizinde de görüleceği üzere, yoğunluklu olarak toplumsal cinsiyet, göç, Suriyeli kadın/kadınlar olarak ortaya çıkmıştır (Grafik 6).

Grafik 6. Lisansüstü Çalışmaların Anahtar Kelimelerine İlişkin Kod Bulutu

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, ulusal alan yazında göç, kadın, toplumsal cinsiyet, mülteci, Suriye konularında, farklı araştırma yöntemleri (nitel, nicel ya da karma) ile gerçekleştirilmiş tez çalışmaları incelenmiştir. İnsanlık tarihi kadar eski ve Marshall'ın (2005) sosyolojik olarak tanımladığı göç olgusu “ bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketi” (s. 685) olarak sosyoloji, ekonomi, siyaset, uluslararası ilişkiler gibi birçok farklı disiplin dalında ele alınmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre ilgili konularda yapılan otuz dört lisansüstü çalışmada, otuz üç tanesinin yüksek lisans düzeyinde olduğu ve sadece bir çalışmanın doktora düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaların daha çok yüksek lisans düzeyinde yapılmasının nedeni, üniversitelerin farklı ana bilim dalı ve programlarında daha fazla yüksek lisans öğrencisi bulunması ve doktora çalışmalarına yönelik ilgisizliğin yanı sıra ilgili ana bilim dalı ve programların bulunması olarak gösterilebilir. Bu durum, ilgili alanda doktora düzeyinde çalışmalara yoğunlaşılması gerektiğinin önemli bir göstergesidir. En çok lisansüstü çalışma gerçekleştiren üniversite, Hacettepe Üniversitesi olmasına rağmen, ilgili konuda yapılan çalışmalar dikkate alındığında yeterli sayıda araştırma yapılmadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmaların büyük oranda sosyal bilimler alanında ele alındığı ve konu özelinde en çok sosyoloji ana bilim dalında, hemen sonrasında ise “kadın çalışmaları, sosyal hizmet ve uluslararası ilişkiler” ana bilim dallarında yazılmış

tezler olduğu görülmüştür. Göç olgusu, geniş bir çalışma alanı içerisinde farklı disiplinleri bir araya getirme imkânı ve zorluğu sunmaktadır. Yapılan çalışmaların yoğunluklu olarak sosyal bilimlerin alanının farklı disiplinlerinde gerçekleştirilmiş olması da, konunun sosyal bir olgu olarak ele alınması ile ifade edilebilir. Ayrıca ilgili konunun güncelliğinin ve popüleritesinin giderek arttığını ve farklı disiplinlerde farklı bakış açıları ile ele alınabileceğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda disiplinler arası çalışmaların birbirlerine katkılarıyla söz konusu alanın geliştirilebileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Lisansüstü çalışmalarda konu özelinde ilk yılının 2016 yılına ait olduğu bulunmuştur. Suriye’de yaşanan iç savaş sonrası ilk mülteci akımının Türkiye’ye 2011 yılında gelmiş olması durumuna rağmen ilk yıllarda Suriyeli mülteci kadınlarla ilgili herhangi bir tez çalışması bilgisine ulaşılamamasının sebebinin mültecilerin öncelikli ihtiyaçlarının farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. İnsan hareketliliği sonrasında mülteciler üzerine yapılan çalışmalar hız kazansa da bunların daha çok yaşam koşulları, sağlık, barınma, gündelik yaşam pratikleri, Türkiye-Suriye ve Türkiye Avrupa Birliği ilişkileri gibi temel ihtiyaçlar hem de siyasal konular ile ilgili olduğu görülmektedir (Cingöz, 2015; Kuz, 2015; Şahin, 2015; Unat, 2015). Göç hareketleri kadınların eğitimini, sağlığını, çalışma hayatını, evlilik/aile ilişkilerini ve sosyal yaşamını büyük oranda etkilemektedir (Kurtuldu ve Şahin, 2018, s. 39). Yıllardır süre gelen göçün, gün geçtikçe kadınlar üzerindeki etkilerinin artması nedeniyle de daha fazla araştırılmasına ihtiyaç vardır. Bu alanda çalışan araştırmacıların, mülteci kadınların görünürlüğünün ve yaşam deneyimlerinin ortaya çıkartılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekliliğine yönelik farkındalıkları artmıştır. Bu durum alanda yapılan çalışmalara da yansımıştır. 2016 yılından günümüze kadar olan sürece bakıldığında ise göç bağlamında kadınlara ilişkin konuların alan yazında sıklıkla yer aldığı görülmektedir. Nitekim araştırma sonuçları incelendiğinde de mülteci kadınlar ile ilgili araştırmaların 2018-2021 yılları arasında Covid-19 döneminin olumsuz etkilerine rağmen ivme kazandığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen tezlerin büyük bir çoğunluğunun nitel araştırma yaklaşımına göre gerçekleştirildiği görülmekle birlikte çalışmaların araştırma desenlerine dair yapılan analiz sonucuna göre on dokuz çalışmada herhangi bir yöntem belirtilmemiş olması oldukça çarpıcı bir bulgudur. Bunun yanı sıra incelenen araştırmaların birçoğunda, örnekleme tekniği, veri toplama yöntemi ve araçları, veri analiz yöntemi gibi araştırma metodunu içeren bilgi paylaşımları bulunmamaktadır. Çalışmaların yöntemine dair kısıtlı bilgi paylaşımı, ilgili alanda yapılan araştırmaların yöntem sorunlarının olduğunu göstermektedir (Güloğlu, M.F., 2021). Çalışmalarda en çok kullanılan örnekleme tekniğinin kartopu, en çok kullanılan veri toplama yönteminin yüz yüze görüşme tekniği ve veri toplama aracı olarak ise görüşme formu olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmalarda toplanan verilerin nasıl analiz edildiğine dair kullanılan en yaygın yöntemin betimsel analiz ve kullanılan programlar olarak MAXQDA ve SPSS’in ifade edilmesine karşın, on bir çalışmada veri analiz yöntemine dair bilgi verilmemiş olması oldukça çarpıcı bir bulgudur. Araştırmalarda kullanılan yöntemlerin açıklanması ve araştırmanın yürütülmesinde gösterilen bilimsel hassasiyet, elde edilen verilerin ve yapılan yorumların geçerliğini ve güvenilirliğini arttırmaktadır. Çalışmaların yöntemine dair bilgilerde eksiklikler olması, lisansüstü eğitim sürecinde “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” derslerinin nitelikli düzeyde verilmemesinin de bir göstergesi olarak ifade edilebilir. Araştırma yapmak, işin doğası gereği son derece karmaşık ve zorlu bir faaliyet olarak düşünülebilir. Üstelik bu faaliyetin yürütülmesi adına gerekli çaba ve izlenecek doğru yol için yolun başında olan araştırmacılara yeterli düzeyde bir eğitim ya da danışmanlık verilmemesi, çalışmaların eksikliklerle tamamlanmasına ve niteliklerinin yetersiz olmasına ne-

den olabilmektedir (Berber, 2017). Hem araştırmacıların hem de tez danışmanlarının bu konuda daha fazla hassasiyet göstermeleri ve araştırmalarının yöntemini tamamen ve eksiksiz yazmaları, çalışmalarının daha objektif ve güvenilir hâle getirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu noktada, tez yazım sürecinde danışman desteğinin büyük önem taşıdığı bir gerçektir.

Göç alanında çalışan araştırmacılar için en büyük zorluk, çalışmanın bulgularında da ortaya çıktığı üzere dil farklılığı/engeldir. Bu durum tek taraflı olmayıp, hem araştırma katılımcılarının Türkçe bilmemeleri ya da temel seviye dil bilgisine sahip olmaları hem de araştırmacının Arapça dil yetkinliğine sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.

Yaklaşık 10 yıldır ülkemizde yaşam alanı kurmaya çalışan Suriye'den gelen mülteciler/sığınmacılar, sosyolojik, ekonomik, kültürel olmak üzere birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Sorunlar temelinde ortaya çıkan, var olan toplumsal gerçekliği anlayabilmek, dolayısıyla gerçekliğin sorun alanlarını, bu alanların birbiriyle nasıl ilişkilendiğini görmek, sorunların analizinde ve çözüme yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesinde oldukça önemli görünmektedir. Bu kapsamda hemen hemen her disiplinin temel kavramlarını içinde barındıran göç olgusunun, disiplinler nezdinde lisansüstü tezlerde ele alınış biçimi bizlere yoğunluklu olarak alanın hangi disiplinin konuyla ilgilendiğini, problemlerin hangi kavramlarla ilişkilendirildiğini görme noktasında katkı sağlayacaktır. Böylece lisansüstü çalışmaların artması meselenin çok boyutlu ele alınmasına ve çözüme yönelik politikaların oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu temelden hareketle bu çalışmada elde edilen sonuçların, Suriye uyruklu mülteci kadınlar odağında çalışacak araştırmacılara, konu ve konuya bağlı olarak en uygun araştırma yöntemini belirlemelerinde ve uygulamalarında ve yazım süreçlerinde etik ilkeleri benimsemelerinin önemine yönelik yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ek olarak, sosyal bilimler alanında lisansüstü çalışmalarda toplumsal cinsiyet ve göç olgularına farklı perspektiften bakabilmeyi sağlayacak disiplinler arası çalışmalara yönelmesi ve bu araştırmada bulguların, araştırma sınırlılıklarının dikkate alınarak araştırmaya başlanması, özellikle doktora düzeyinde karma yöntemli araştırmalara yönelmesi oldukça önemlidir.

Kaynakça

Afyonoğlu, F.M. (2019). *Konya'da yaşayan Suriyeli kadınların sorun ve ihtiyaçlarıyla şekillenen şiddet deneyimi: Kesişimsellik perspektifinden bir sosyal çalışma değerlendirmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20), 292-303.

Aktaş, A. (2016). *Türkiye'de yaşayan Suriyeli kadın mülteciler: Kilis örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alkar, E., Atasoy, E. (2019). Türkçe literatürde göç çalışmalarının bibliyografyası. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6 (4), 2231-2265.

Altınöz, H. (2018). *Suriyeli mülteci kadınların emek piyasasına katılmada karşılaştıkları zorluklar: Şanlıurfa örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Amasyalı, N.G. (2021). *Patriyarkal kapitalizm kaskacında göçmen kadın olmak: Şanlıurfa'daki Suriyeli kadınların deneyimleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Arslan, N., Yıldız, K. (2019). Türkiye'de uluslararası göç ve sosyo-ekonomik yardımlar: inançlar ve gerçekler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15 (1), 241-258.

Atalay, E. (2019). *Savaş ve toplumsal cinsiyet: Suriyeli mülteci kadınların toplumsal cinsiyete dayalı kadın sağlığı sorunlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Ayanoğlu, Ç., Demir, T., Gür Erdoğan, D. (2021). 2023 Eğitim vizyonunun akademik çalışmalara yansımaları: bibliyometrik bir analiz. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Eğitim Bilimleri Özel Sayısı*, 4482-4518.

Aydemir, Y. (2018). *Mülteci kadınların karşılaştıkları güçlükler: Batman örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Balım, A. (2018). *Göçte kadın deneyimi: Sultanbeyli örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Berber, A. (2017). Yönetimde kavramsal çerçeve belirleme ve nitel araştırma yöntemleri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46 (Özel Sayı), 71-73.

Bilgin, M. (2021). *Göç'ü güç'e dönüştüren kadınlar: Antakya, Gaziantep ve İstanbul'da çalışan Suriyeli göçmen kadınlarla yapılan niteliksel bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Braun, V., Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11 (4), 589-597.

Bubolar, U. (2021). *Suriyeli ve Türkiyeli kadınlar açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Hatay'da Suriyeli mülteci kadınlar örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Canoğlu, N. (2018). *Savaş, patriyarka ve kapitalizm: Türkiye'de bulunan Suriyeli kadınlar örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Cingöz, İ. (2015). *Türkiye Suriye ilişkilerinin dönüşümü: Arap baharı ve Hatay faktörü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Çelebi, Ö. (2018). *"Yarının kadınları": Suriyeli kadınlarla özgün bir kendine yardım grup çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.

Çelik, D. (2020). *Barınma merkezlerindeki Suriyeli kadınlara yönelik hizmetlerin çözümlenmesi: Yayladağı örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Çokyaman, H. (2020). *Göç ve toplumsal cinsiyet: Mersin ilindeki Suriyeli kadın sığınmacılar üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Daim, T., Newman, P. R., Sughi, H. & Bakhsh, E. (2013). Technology selection for solar power generation in the middle east: Case of Saudi Arabia. In S. Anwar, H. Efstathiadis, & S. Qazi (Eds.), *Handbook of research on solar energy systems and technologies* (pp. 480-505). Hershey: PA: IGI Global.

Demir, E. (2022). *Göç sosyolojisi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 131-138.

Demir, E., Çelik, M. (2020). Fen bilimleri öğretim programları alanındaki bilimsel çalışmaların bibliyometrik profili. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi*, 5 (2), 131-182.

Dinçer, S., Eşsiz, F. P. (2021). Uluslararası göç olgusu ve "Arap Baharı" sürecinde değişime uğrayan Avrupa Birliği göç politikaları. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7 (1), 68-84.

Dural, N.F. (2021). *Geçici koruma statüsü'ne sahip Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyete ilişkin deneyimleri ve sosyal hizmet uygulamaları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Ekici, S., Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 9-22.

Elçik, N. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli kadınların mültecilik deneyimi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erbektaş, Ş.H. (2020). *Türkiye'ye zorunlu göçle gelen Suriyeli kadınların haklar ve toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamındaki deneyimleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erdoğan, C. (2019). *Türkiye basınında Suriyeli mülteci kadın imgesi: Farklı yaklaşımlar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güloğlu, M. F. (2021). Nitel desenli göç araştırmalarında yöntem sorunları. *Ortadoğu ve Göç*, 11(2), 292-331.

Hood, W., ve Wilson, C. (2001). The literature of bibliometrics, scientometrics, and informetrics. *Scientometrics*, 52(2), 291-314.

IOM. (2013). Uluslararası Göç Hukuku. R. Perruchoud ve J., R. Cross (Ed.), *Göç terimleri sözlüğü* içinde (s. 87). [Elektronik sürüm]. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf

Karakartal, H. (2021). *Genç mülteci kadınların üreme sağlığına yönelik farkındalıklarının feminist sosyal hizmet açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Karaosmanoğlu, N.S. (2022). *Kahramanmaraş'ta yaşayan Suriyeli sığınmacı kadınların Suriye ve Türkiye'deki durumlarının kadınlar coğrafyası açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Kılıç, C.B. (2020). *Suriyeli mülteci kadınların fiziksel aktivite deneyimlerinin kültürleşme bağlamında incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Koçoğlu, S. (2021). *Feminist güvenlik çalışmaları perspektifinden çatışma ve savaşlarda toplumsal cinsiyet kimliğinin yeniden inşası: Suriye örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Kurtuldu, K. & Şahin, E. (2018). Göçün kadın yaşamı ve sağlığı üzerine etkileri. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 37-46.

Kuz, R. (2015). *Türkiye ve Avrupa Birliği ilişkilerinde mülteciler ile sığınmacılar meselesi ve etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Lopes, R. M., Santos de Faria, D. J. G., Fidalgo-Neto, A. A. & Mota, F. B. (2017). Facebook in educational research: a bibliometric analysis. *Springer, Scientometrics*, 111(3), 1591-1621.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü*. (İkinci Baskı). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Meçik, O., Koyuncu, T. (2020). Türkiye'de göç ve ekonomik büyüme ilişkisi: toda-yamamoto nedensellik testi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9 (3), 2618-2635.

Özbek, B.F. (2021). *Geçici koruma altında bulunan Suriyeli kadınların değişen toplumsal cinsiyet rollerinin analizi: Adana ili örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Özdemir, H. N. Ç., Ayran, G. (2022) Türkiye'de göçmen çocuklarla yapılan lisansüstü çalışmalara genel bakış: bibliyografik bir incelenme. 6. *Ulusal 3. Uluslararası Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (ss.27-44).

Pehlivan, K. (2019). *STK'ların Suriyeli göçmen kadınların 'güçlenmesine' etkileri: Hatay örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sevimli, F. (2022). *Suriyeli kadınların gündelik yaşam pratikleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve doğurganlık davranışları: Antalya ili örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Antalya.

Sevli, H. (2017). *Suriyeli göçmen kadınların gündelik hayat deneyimleri ve kentte var olma mücadeleleri: Gaziantep örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Sözbilir, M., Kutu, H., Yaşar, M. D. (2012). Science education research in Turkey: a content analysis of selected features of published papers. In *Science Education Research And Practies in Europe* (pp. 341–374). Leiden: Brill.

Sümer, G. (2019). *Türkiye'de lisansüstü eğitime devam eden Suriyeli kadınların sosyal uyumuna toplumsal cinsiyet ve sosyal sermaye merkezli bir bakış* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şahin, A. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Kahramanmaraş Çadır Kent'te yaşam koşulları ve adaptasyon sorunları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Şakar, E. (2019). *Yeni kent mekanlarında gündelik hayat: İstanbul'da yaşayan Suriyeli mülteci kadınlar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tarakçıoğlu, F. (2019). *Suriyeli mülteci kadınların sosyal aktivitelere katılımı: İzmir örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tarla, A.A. (2019). *Gaziantep ilindeki Suriyeli kadın mültecilerin doğurganlık örüntüleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü, Gaziantep.

Tatlıcıoğlu, O., Apak, H. (2018). Suriyeliler hakkında yapılan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Göç Özel Sayısı (2)*, 227-254.

Tüfekci, N. (2019). *Suriye'den zorunlu göç eden kadınların aile yaşamı ve yaşam doyumu: Ankara ili örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Unat, B.D. (2015). *Türkiye'de yaşayan Suriyeli göçmenlerin gündelik yaşam pratikleri: Mardin örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Uras, E. (2021). *Mersin'e göç eden Suriyeli kadınların beden kültürüne bakışı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Ünsal, E. (2019). *Çalışma hayatında yer alan Suriyeli göçmen kadınların mevcut duruma bakış açıları üzerine inceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Yarımay, M. (2021). *Suriye savaşının ve Türkiye'ye zorunlu göçün görünmeyen yüzü: Kadınlar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kilis.

Yılmaz, G.N. (2018). *Uluslararası zorunlu göç çalışmalarında feminist bir metodoloji: Mardin'de Suriyeli kadınların deneyimleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.